

Załącznik Nr 1

do Zarządzenia nr 213/2023

Burmistrza Rzgowa

z dnia 2 listopada 2023 r.



**PROJEKT OPRACOWANIA**

**STRATEGIA**

**ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH**

**GMINY RZGÓW**

**NA LATA 2024-2030**



Rzgów, 2023 r.

## SPIS TREŚCI

Wstęp .....	3
I. Podstawy prawne opracowania Strategii .....	6
1. Główne ramy prawne .....	6
2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla .....	8
II. Proces uspołeczniania, słownik pojęć oraz uczestnicy .....	17
1. Proces uspołeczniania .....	17
2. Słownik pojęć .....	17
III. Wizja, misja oraz cel strategiczny .....	18
IV. Charakterystyka środowiska społecznego .....	20
Informacje ogólne .....	20
Struktura ludności .....	21
Szkolnictwo podstawowe .....	21
Pomoc społeczna .....	22
Bezrobocie .....	23
V. Diagnoza Problemów Społecznych .....	25
1. Badania .....	25
2. Badania z 2022 r. – rekomendacje .....	26
Badania dot. dzieci i młodzieży .....	26
Badania dot. dorosłych mieszkańców .....	31
3. Rekomendacje z Diagnozy (2023 r.) .....	35
4. Ocena zdolności realizacji usług społecznych .....	36
VI. Analiza SWOT oraz dane prospektywne .....	39
1. Analiza SWOT .....	39
2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii) .....	52
Pomoc społeczna .....	52
Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii .....	53
Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej .....	54
VII. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja .....	55

1. Cele główne strategii.....	55
2. Cele operacyjne i ich realizacja .....	57
VIII. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią .....	66
IX. System zarządzania i aktualizacji strategii. ....	68
Podmioty zarządzające realizacją strategii.....	68
Ramy finansowe Strategii.....	68
Instrumenty realizacji strategii.....	70
Monitoring i ocena wdrażania strategii .....	70
Załącznik nr 1 – wykaz podmiotów ekonomii społecznej .....	73

## WSTĘP

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, każda gmina w Polsce ma obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawową intencją tworzenia strategii jest wskazanie działań o charakterze planistycznym, których głównym celem jest dążenie do integracji osób (mieszkańców) i rodzin zamieszkujących daną gminę, ze szczególnym uwzględnieniem grup ryzyka. Wskazana integracja ma w tym kontekście szerokie – społeczne znaczenie, które należy definiować jako dążenie do zespolenia i zharmonizowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, poprzez intensyfikację ich kontaktów. Szczególną uwagę w procesie konsolidacji społecznej zwraca się na osoby, które chcą zmieniać siebie oraz swoje otoczenie, jak również osoby dotknięte różnego rodzaju dysfunkcjami.

Warto, w ślad za Diagnozą Problemów Społecznych, powtórzyć definicję pojęcia „problem społeczny” – w ujęciu R. Marisa jest to: *„ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”*<sup>1</sup>. Z kolei, według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru<sup>2</sup>. W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przezwyciężenia,
- można go przezwyciężyć przez zbiorowe działanie.

Gmina tworzy Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury, poprzez jej rozbudowę, bądź wykorzystanie infrastruktury należącej

---

<sup>1</sup> K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

<sup>2</sup> K. Frysztacki, Problemy społeczne [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

do innych podmiotów w drodze porozumień. Szczególne znaczenie ma także współpraca z podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie ostatnich lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. To właśnie ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej, następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji. W konsekwencji, bardzo często pożądane staje się stworzenie profesjonalnego systemu edukacji i aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno-kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie przemocy domowej. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Przyczyną takiego stanu są najczęściej problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol bądź narkotyki).

Wobec powyższego, uznać należy iż w polskich realiach, problemami społecznymi, jakie najczęściej i najsilniej dają o sobie znać są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Problemy te wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach gdzie one już występują. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zatem zajmować się działaniem w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej,
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy domowej, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym,
- wsparcie dla rodzin w sferze opiekuńczo-wychowawczej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które ją dotyczą.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W ogólnym rozumieniu oznacza sposób osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Istotą strategii jest zatem dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Reasumując, można stwierdzić, że strategia stanowi instrument umożliwiający podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją. Działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii. Trzeba jednak zaznaczyć, że strategia jest dokumentem „żywym”, co wynika ze zmienności oraz stopnia nasilenia poszczególnych problemów społecznych."

# I. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

## 1. Główne ramy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.). Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania,
3. organizacje pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.);
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 390 ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 172);

- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 735, ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2241);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 100, ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2123);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2561, ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 571).
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r., poz. 810 ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r., poz. 1300 ze zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1335);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2230);
- ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r., poz. 1429).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.



## 2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Niniejsza Strategia jest głównym narzędziem realizacji polityki społecznej i socjalnej oraz dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej przedstawiono sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

### **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030**

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno- gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania Państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

*w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:*

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna.
2. Polska Cyfrowa.
3. Kapitał ludzki.
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

*w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski.*

1. Rozwój regionalny.
2. Transport.

*w obszarze efektywności i sprawności państwa:*

1. Kapitał społeczny.
2. Sprawne państwo.

## **Narodowy Program Zdrowia 2021-2025**

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (dalej jako: NPZ), jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Przy realizacji NPZ niezbędne jest uwzględnienie wpływu skutków zdrowotnych wywołanych przez epidemię COVID-19 na zdrowie populacji. Choroba ta przyczyniła się do największego kryzysu zdrowotnego w Rzeczypospolitej Polskiej po zakończeniu II wojny światowej. Z uwagi na jej specyfikę (niezależnie od konieczności nieustannego jej przeciwdziałania i zwalczania skutków) niezbędne jest zintensyfikowanie działań mających na celu promowanie zdrowia, ograniczanie narażenia na czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Epidemia COVID-19, nakładając się na epidemię przewlekłych chorób niezakaźnych, powoduje efekt negatywnej synergii. Tym bardziej istotna jest konieczność podjęcia kompleksowych, a także zgodnych z aktualną wiedzą naukową, interwencji w obszarze zdrowia publicznego, wszelkimi dostępnymi narzędziami.

Cele operacyjne NPZ obejmują:

1. Profilaktykę nadwagi i otyłości.
2. Profilaktykę uzależnień.
3. Promocję zdrowia psychicznego.
4. Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
5. Wyzwania demograficzne.

## **Narodowa Strategia Integracji Społecznej**

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej (dalej jako: NSIS) było przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadania Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej, niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych,

obliguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

### **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030**

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR: Kapitał ludzki i społeczny. Jest on również powiązany z realizacją działań wskazanych w poszczególnych obszarach dla wszystkich trzech celów szczegółowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Cel główny doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

- 1) Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;
- 2) Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;
- 3) Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

### **Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej**

Działania przewidziane w KPRES ujęto w czterech obszarach tematycznych.

- Solidarna wspólnota lokalna. Obszar ten dotyczy współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową. Przewidziane w nim działania pozwolą zmienić zasady współpracy między samorządem a podmiotami ekonomii społecznej tak, aby mieszkańcy wspólnot samorządowych mieli dostęp do lepiej zaplanowanych i dopasowanych do indywidualnych potrzeb usług społecznych, świadczonych w szczególności przez podmioty działające lokalnie.

- Solidarny rynek pracy. W tym obszarze zebrane zostały działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej (np.: CIS, KIS, WTZ, ZAZ przedsiębiorstwa społeczne). Określone zostały również warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego oraz najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach. Wszystkie te działania przyczynią się do zwiększenia szans na pracę i pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym dla osób w szczególnej sytuacji życiowej (np. bezrobotnych, niepełnosprawnych, ubogich).
- Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna. Obszar ten obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność. Dzięki temu bardziej stabilne będą miejsca pracy tworzone w tych podmiotach. W KPRES przewidziano m.in. dedykowane dla podmiotów ekonomii społecznej wsparcie doradcze, pożyczki, a także działania wspierające powstawanie sieci i partnerstw.
- Solidarne społeczeństwo. W tym obszarze znalazły się działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną. Będą one skierowane w szczególności do osób młodych. Ponadto przewidziano także upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej wśród przedstawicieli władz publicznych.

**Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030**

Głównym celem przyjętej polityki publicznej w perspektywie do roku 2030 jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałania bezdomności,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,

- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

### **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (dalej jako: KSRR) jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

### **Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)**

Zintegrowana Strategia Umiejętności (dalej jako: ZSU) została opracowana z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa):

1. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.

4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.
5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Każdy z obszarów oddziaływania zawiera tematy i kierunki działań, a także katalog podmiotów, które będą zaangażowane w realizację strategii. ZSU stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

### **Narodowy Program Mieszkaniowy**

Narodowy Program Mieszkaniowy to dokument strategiczno- programowy, który wyznacza główne kierunki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w perspektywie do 2030 r. Program określa priorytety polityki mieszkaniowej państwa oraz podstawowe narzędzia służące rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych w Polsce. Nie koncentruje się przy tym wyłącznie na zachętach w postaci publicznego finansowania inicjatyw promieszkaniowych. Z uwagi na różnorodne wyzwania stojące przed władzami publicznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju zasobów mieszkaniowych, Program przewiduje rozwiązania umożliwiające zaangażowanie w cel poprawy dostępności mieszkań i warunków zamieszkiwania potencjału całego rynku mieszkaniowego, zarówno inwestorów publicznych, jak i prywatnych.

### **Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030**

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest odpowiedzią władz województwa na zmieniające się uwarunkowania i wyzwania, przedstawia spójny plan powiązanych i przemyślanych działań w

perspektywie najbliższej dekady, stanowiący punkt wyjścia do szerokiej współpracy, której efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego.

Strategia 2030 jest odpowiedzią na wyzwania wewnętrzne i globalne, jakie stoją przed województwem łódzkim. W kręgu szczególnego zainteresowania samorządu województwa będzie rodzina i stworzenie godnych warunków życia dla wszystkich mieszkańców województwa łódzkiego. Dodatkowo, integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest wojewódzka strategia w zakresie polityki społecznej.

### **Strategia w zakresie polityki społecznej Województwa łódzkiego do 2030 r.**

Celem głównym Strategii jest „Poprawa jakości życia w regionie i równy dostęp mieszkańców do szans na rozwój w różnych sferach życia”. Strategia określa następujące Cele Strategiczne (w ramach określonych obszarów):

#### Aktywne i silne społeczności lokalne:

- Budowa silnych społeczności lokalnych opartych na współpracy i zaufaniu (Obszar: Kapitał społeczny);
- Wzmocnienie potencjału rodzin (Obszar: Wsparcie rodzin i dzieci);
- Zapewnienie równego dostępu do opieki i edukacji włączającej, jako wysokiej jakości edukacji dla wszystkich w całym województwie, poczynając od opieki żłobkowej, a kończąc na edukacji dorosłych, jak również dostosowanie systemu kształcenia, zwłaszcza zawodowego, do potrzeb rynku pracy (Obszar: Edukacja, opieka i wychowanie);
- Wzmacnianie spójności społecznej oraz rozwijanie kapitału kreatywnego w województwie łódzkim poprzez wspieranie działań z obszaru kultury i edukacji kulturalnej (Obszar: Kultura);

#### Standardy i jakość życia:

- Poprawa sytuacji materialnej mieszkańców województwa (Obszar: Ubóstwo oraz ubóstwo energetyczne);

- Ograniczenie okresu pozostawania bez pracy oraz wydłużenie okresu aktywności zawodowej (Obszar: Aktywność zawodowa);
- Zapewnienie dobrego standardu mieszkań dla słabiej uposażonych oraz młodych mieszkańców województwa łódzkiego (Obszar: Mieszkalnictwo);
- Promocja i wspieranie aktywnego stylu życia mieszkańców, a przez to poprawa stanu zdrowia (Obszar: Zdrowy styl życia);

#### Wyłączenie społeczno-zawodowe:

- Wzrost włączenia społecznego i samodzielności osób z niepełnosprawnościami (Obszar: Wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu);
- Zwiększenie aktywności i poprawa stanu zdrowia osób starszych (Obszar: Osoby starsze);
- Ograniczenie skali uzależnień, w tym behawioralnych i zachowań ryzykownych oraz ich negatywnych konsekwencji (Obszar: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi);
- Ograniczenie skali bezdomności, poprawa jakości życia osób doświadczających bezdomności (szczególnie w zakresie opieki zdrowotnej) (Obszar: Bezdomność);
- Zwiększenie poziomu integracji cudzoziemców (Obszar: Integracja cudzoziemców);
- Zwiększenie dostępności transportowej, architektonicznej, cyfrowej, dostępności informacyjno-komunikacyjnej, z uwzględnieniem grup mieszkańców o szczególnych potrzebach (np. starszych, OzN) (Obszar: Dostępność);

#### Horyzontalne:

- Zwiększenie roli ekonomii społecznej i solidarnej jako narzędzia rozwoju lokalnego zaspokajającego potrzeby społeczne (Obszar: Ekonomia społeczna);
- Zwiększenie roli i jakości usług społecznych świadczonych w regionie (Obszar: Usługi społeczne).



Ponadto, należy zwrócić uwagę, iż integralną częścią Strategii w zakresie polityki społecznej, stanowią następujące programy:

- Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych Województwa Łódzkiego 2030;
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Województwa Łódzkiego 2025;
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Łódzkiego 2025.

## II. PROCES USPOŁECZNIANIA, SŁOWNIK POJĘĆ ORAZ UCZESTNICZY

### 1. Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsydiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W niniejszej Strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

### 2. Słownik pojęć

- WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,
- MISJA – sens naszego istnienia i działania,
- PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),
- CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,
- ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

### III. WIZJA, MISJA ORAZ CEL STRATEGICZNY

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Gminy Rzgów, jaki jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć za kilka lat. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Zaznaczyć należy, że w Strategii Rozwoju Gminy Rzgów na lata 2024-2030, wizja (rozwoju) została określona w następujący sposób: *Gmina Rzgów stanowi atrakcyjne miejsce zamieszkania i inwestowania, wyróżnia się wysoką jakością życia i integracją społeczności lokalnej oraz stanowi wysoce konkurencyjny obszar rozwoju gospodarczego.* Dodatkowo, Cel Strategiczny nr I dotyczy podnoszenia jakości życia mieszkańców („*Wysoka jakość życia mieszkańców*”), a powiązane z nim cele operacyjne oraz zadania to:

1. Wsparcie seniorów – zadania:
  - Rozwijanie sektora usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych i chorych.
  - Wspieranie Klubów Seniora, Koła Gospodyń Wiejskich oraz inicjatyw senioralnych.
  - Współdziałanie z Policją w zakresie przeciwdziałania oszustwom przeciw seniorom
2. Wsparcie i integracja społeczności lokalnej – zadania:
  - Prowadzenie efektywnej polityki prorodzinnej.
  - Integracja społeczna i asymilacja ludności napływowej.
  - Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców.

Wobec powyższego, mając również na względzie przeprowadzoną Diagnozę Problemów Społecznych, a także kontynuując dotychczasowe działania (na podstawie wcześniejszej Strategii na lata 2018-2023), w niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, wizja została sformułowana w następujący sposób:

**Rzgów – Gmina dążąca do zwiększenia bezpieczeństwa i standardu życia  
mieszkańców,  
dostosowana do bieżących potrzeb społecznych.**

Misję Gminy Rzgów, wobec przedstawionej wizji, a także dotychczas prowadzonych działań, należy przedstawić następująco:

Rzgów jako gmina bezpieczna i otwarta dla mieszkańców, która:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązuje problemy społeczne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę prozdrowotną, zwłaszcza dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem integracji międzypokoleniowej.

Celem podstawowym (wyjściowym) jest opracowanie harmonijnego planu działania, spójnego z przedstawioną wizją oraz misją, uwzględniającego szczegółowy podział na priorytetowe obszary. Urzeczywistnieniem będzie wskazanie odpowiednich Celi Strategicznych i powiązanych z nimi kierunków działania.

## IV.CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

### INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Rzgów<sup>3</sup> ma 13 380 mieszkańców, z czego 51,9% stanowią kobiety, a 48,1% mężczyźni. W latach 2002-2022 liczba mieszkańców wzrosła o 29,2%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,4 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Rzgów zawarli w 2022 roku 36 małżeństw, co odpowiada 3,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa łódzkiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski.

Gmina Rzgów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -10. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,90 na 1000 mieszkańców gminy Rzgów. W 2022 roku urodziło się 91 dzieci, w tym 56,0% dziewczynek i 44,0% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,65 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2021 roku 25,3% zgonów w gminie Rzgów spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 20,9% zgonów w gminie Rzgów były nowotwory, a 6,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Rzgów przypada 9.06 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa łódzkiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

W 2022 roku zarejestrowano 266 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 109 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Rzgów 157. W tym samym roku 2 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

58,6% mieszkańców gminy Rzgów jest w wieku produkcyjnym, 21,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

---

<sup>3</sup> Dane wskazane w podrozdziale „Informacje ogólne” – [www.polskawliczbach.pl](http://www.polskawliczbach.pl)

Powierzchnia Gminy wynosi 66,32 km<sup>2</sup>, z czego 53,88 km<sup>2</sup> stanowią użytki rolne (powierzchnia leśna – 2,94 km<sup>2</sup>).

Według stanu na koniec 2022 r., w Gminie Rzgów zarejestrowanych było 1666 podmiotów gospodarczych – 150 spółek oraz 1516 osób prowadzących działalność.

Gmina Rzgów dysponuje łącznie 12 lokalami komunalnymi, z czego 8 lokali to mieszkania socjalne (2 z tych lokali przeznaczone są jako miejsce schronienia dla ofiar przemocy).

### STRUKTURA LUDNOŚCI

Struktura ludności zaprezentowana została w formie tabelarycznej, z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny.

GRUPA WIEKOWA	GMINA	
	OGÓŁEM	KOBIETY
<b>2021 rok</b>		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	2137	1071
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	6148	2945
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	1969	1309
<b>2022 rok</b>		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	2175	1094
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	9173	2955
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	2032	1347

### SZKOLNICTWO PODSTAWOWE

Struktura placówek oświatowych.

Liczba placówek	2021/2022	2022/2023
Placówki wychowania przedszkolnego	7	7
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	483	502

Szkoły podstawowe	3	3
Uczniowie szkół podstawowych	852	897

## POMOC SPOŁECZNA

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	2021 ROK	2022 ROK
<b>LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC NA PODSTAWIE WYDANYCH DECYZJI</b>	66	63
W TYM ZADANIA WŁASNE	66	63
W TYM ZADANIA ZLECONE	0	0
LICZBA RODZIN	65	62
LICZBA OSÓB W RODZINACH	102	91

Głównym podmiotem realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie (dalej jako: MOPS lub OPS). Szczegółowe przedstawienie danych dotyczących ilości osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej znajduje się w tabeli poniżej (strona 24).

Poza MOPS, na terenie Gminy funkcjonują:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespół Interdyscyplinarny.

Dodatkowo, należy zaznaczyć, że na terenie Gminy działa Ośrodek Dziennego Pobytu dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych Sióstr Felicjanek. Ośrodek jest czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8:00-16:00. Placówka otrzymuje dotację z budżetu gminy Rzgów w formie wsparcia z zakresu pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób. Ośrodek pomaga osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz samotnym z terenu gminy Rzgów.

Podopieczni mogą zjeść obiad, obejrzeć film o tematyce religijnej, uczestniczyć w grach, zabawach, a także w modlitwie. Siostry pomagają w zabiegach pielęgnacyjnych, a w razie konieczności dojeżdżają także do podopiecznych, którym np. wykonują zastrzyki. Pomoc ta udzielana jest bezpłatnie.

## BEZROBOCIE

	2021 ROK		2022 ROK	
	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY
<b>BEZROBOTNI</b>	229	93	208	85
<b>Z PRAWEM DO ZASIĘKU</b>	26	18	21	8
<b>ZAMIESZKALI NA WSI</b>	137	60	121	55



***Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.***

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW
	2021 rok			2022 rok		
UBÓSTWO	49	82	0,74%	45	64	0,57%
SIEROCTWO	0	0	0,00%	0	0	0,00%
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	2	10	0,09%	1	5	0,05%
BEZDOMNOŚĆ	1	1	0,01%	2	2	0,02%
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	35	50	0,45%	42	57	0,51%
BEZRADNOŚĆ	12	39	0,35%	11	31	0,28%
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	44	62	0,56%	41	54	0,48%
ALKOHOLIZM	12	16	0,14%	12	17	0,15%
NARKOMANIA	0	0	0,00%	1	1	0,01%
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	3	5	0,05%	1	1	0,01%

## V. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

### 1. Badania

W Gminie Rzgów, w okresie 2022-2023, przeprowadzono dwa rodzaje badań. W 2022 r. zrealizowano badanie dot. skali problemów związanych z sięganiem po substancje uzależniające, doświadczaniem zjawiska przemocy oraz korzystaniem z interaktywnych mediów wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców. Drugie badanie to Diagnoza Problemów Społecznych, której celem była analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy. Badany obszar dotyczył następujących kwestii:

- warunków życia mieszkańców gminy, w tym dostępności do opieki zdrowotnej, miejsc spędzania czasu wolnego oraz dostępności do transportu publicznego w gminie Rzgów,
- przyczyn problemów społecznych,
- ubóstwa,
- sytuacji osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych,
- poziomu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy Rzgów,
- bezrobocia,
- wykluczenia społecznego,
- uzależnień i przemocy domowej,
- problemów osób starszych oraz młodzieży,
- zaangażowania władz w rozwiązywanie problemów społecznych i zadowolenia wobec oferty wsparcia dla mieszkańców gminy.

Zróżnicowany dobór próby w obu dokumentach, umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Z uwagi na obszerny charakter obu dokumentów, w dalszej części niniejszego Rozdziału przedstawiono jedynie rekomendacje, zawarte w tych opracowaniach.

## 2. Badania z 2022 r. – rekomendacje

### BADANIA DOT. DZIECI I MŁODZIEŻY

W zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, rekomenduje się:

- Odbiorcami działań profilaktycznych powinni być uczniowie, ich rodzice oraz pedagodzy.
- Oprócz realizacji konkretnych propozycji profilaktycznych należy: przeszkolić pedagogów. Nauczyciele i inne osoby pracujące z młodzieżą powinni posiadać wiedzę nt. używek i profilaktyki problemowej, ale także konkretne umiejętności związane z rozpoznawaniem zagrożeń, realizacją programów i działań profilaktycznych, pomaganiem młodzieży z grup podwyższonego ryzyka.
- Niewątpliwie pierwszym i podstawowym działaniem powinna być profilaktyka szkolna, przygotowywana odrębnie, (ale koncepcyjnie) dla dzieci w różnym wieku. Takie oddziaływania muszą być powtarzane i systematyczne. W działania profilaktyczne zaangażować powinno się wiele osób, muszą one zakładać wykorzystanie najskuteczniejszych obecnie strategii profilaktycznych.
- Wobec uczniów klas starszych profilaktykę prowadzić powinni w większym zakresie różni specjaliści z zewnątrz (psycholodzy, terapeuci uzależnień, przeszkoleni policjanci, a nawet wychowawcy z działów penitencjarnych zakładów karnych) - nieutożsamiani ze szkołą i występujący w roli niezależnych autorytetów.
- Dotychczas prowadzone działania przynoszą jedynie połowiczny efekt. Należy, więc, z jednej strony wzmocnić działania profilaktyczne, a z drugiej strony urozmaicać ich formę i zastosować alternatywne strategie (np. działania happeningowe, formy pracy pozaszkolnej).
- Niezbędne są dalsze działania informacyjne, zachęcające do kontaktu z placówkami oferującymi specjalistyczną pomoc dla młodzieży sięgającej po alkohol i narkotyki oraz dla rodziców, których dzieci używają substancji psychoaktywnych.
- Koniecznie należy przygotować lokalną kampanię na rzecz przestrzegania prawa przez sprzedawców, również poprzez zaangażowanie dorosłych w imię

odpowiedzialności za los młodego pokolenia. Niezbędnym działaniem jest zintensyfikowanie kontroli odpowiednich służb.

- W tworzeniu działań profilaktycznych i zaradczych warto odwołać się do lokalnych zasobów ludzkich i instytucjonalnych (np. środowisk trzeźwościowych, grup abstynenckich) oraz skorzystać z już stworzonej na gruncie lokalnym bazy placówek pomocowych, poszerzając możliwości ich działania poprzez podejmowanie współpracy ze specjalistycznymi instytucjami i osobami fizycznymi odpowiednio przygotowanymi do pracy profilaktycznej i terapeutycznej.
- Duży nacisk należy położyć na pracę zmieniającą postawy dorosłych (związane z sięganiem młodzieży po substancje psychoaktywne).
- Należy prowadzić działania informacyjne, zmieniające niekorzystne stereotypy, uwrażliwiające na problem, zmieniające postawy liberalizmu, zwiększające kompetencje rodziców w relacjach z dziećmi oraz kompetencje pedagogów w zakresie rozpoznawania i pomocy dzieciom z tzw. grup podwyższonego ryzyka oraz pracy profilaktycznej w szkole.

W zakresie problemów związanych z korzystaniem z mediów interaktywnych:

- Odbiorcami działań profilaktycznych powinni być uczniowie oraz ich najbliższe otoczenie, czyli ich rodzice oraz pedagodzy.
- Edukacja młodych ludzi, rodziców oraz grona pedagogicznego powinna być realizowana w zakresie uczenia zasad bezpiecznego korzystania z mass mediów. Uczenia umiejętnego korzystania z komputera, Internetu oraz telefonów komórkowych/smartfonów.
- Dostarczenie młodym odbiorcom rzetelnej wiedzy o mass mediach, czyli o możliwościach i zagrożeniach.
- Oprócz realizacji konkretnych propozycji profilaktycznych należy:
  - włączać we wspólne działania rodziców;

- angażować tzw. liderów młodzieżowych;
  - przeszkolić pedagogów – nauczycieli i inne osoby pracujące z młodzieżą, aby posiadali wszechstronną wiedzę nt. uzależnień od mass mediów, ale także konkretne umiejętności związane z rozpoznawaniem zagrożeń, realizacją programów i działań profilaktycznych;
  - stworzyć lokalny zespół specjalistów z zakresu profilaktyki;
  - kompleksowe działanie zakłada również wdrażanie pomysłów na umożliwienie dzieciom twórczego spędzania wolnego czasu i rozwój ich zainteresowań.
- Niewątpliwie podstawowym działaniem powinna być profilaktyka szkolna, przygotowywana w zależności od wieku odbiorców. Takie oddziaływania muszą być powtarzalne i systematyczne. W działania profilaktyczne zaangażować powinno się wiele osób, muszą one zakładać wykorzystanie najskuteczniejszych obecnie strategii profilaktycznych:
- przekonania o normach,
  - osobiste postanowienia
  - wiedza nt. konsekwencji,
  - odwołanie do świata wartości.
- Wobec uczniów zarówno klas młodszych jak i starszych profilaktykę prowadzić powinni w większym zakresie różni specjaliści z zewnątrz (psycholodzy, terapeuci uzależnień) – nieutożsamiani ze szkołą i występujący w roli niezależnych autorytetów.
- Duży nacisk należy położyć na pracę zmieniającą postawy dorosłych (związane z organizowaniem czasu wolnego młodych ludzi). Należy prowadzić działania informacyjne, zmieniające niekorzystne stereotypy, uwrażliwiające na problem, zmieniające postawy liberalizmu, zwiększające kompetencje rodziców w relacjach z dziećmi oraz kompetencje pedagogów w zakresie rozpoznawania i pomocy dzieciom.

- Promowanie działań pomagających młodym ludziom w rozwiązywaniu ich problemów osobistych, szkolnych, rodzinnych oraz środowiskowych. Tym samym wzmacnianie ich poczucia własnej wartości i kształtowanie u nich umiejętności interpersonalnych ważnych w kontaktach z innymi ludźmi.
- Działania zarówno wobec samej młodzieży, jak i rodziców winny w większym stopniu sprzyjać ich zaangażowaniu w proponowane formy aktywności.
- Należy z jednej strony wzmocnić działania profilaktyczne, a z drugiej strony urozmaicać ich formę i zastosować alternatywne strategie (np. działania happeningowe, formy pracy pozaszkolnej).
- Niezbędne są dalsze działania informacyjne uwrażliwiające rodziców oraz dzieci na problem pedofilii w Internecie.

W obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, a także przemocy rówieśniczej oraz cyberprzemocy rekomenduje się:

- Przeciwdziałanie przemocy domowej należy do zadań własnych Gminy, która jest zobowiązana do opracowania i realizacji programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Należy zatem zaprojektować planowane, systemowe i kontrolowane pod względem skuteczności działania zmniejszające skalę zjawiska przemocy domowej i zapobiegające powstawaniu kolejnych przypadków przemocy.
- W działaniach prowadzonych na badanym terenie należy odwoływać się do osiągnięć współczesnej wiedzy dotyczącej przemocy domowej, która zakłada, że warunkiem skuteczności działań lokalnych jest podjęcie systemowej i wielokierunkowej aktywności instytucji, służb, organizacji pozarządowych i osób fizycznych na rzecz ochrony dziecka przed przemocą.
- Skuteczne przeciwdziałanie przemocy możliwe jest tylko przy zaangażowaniu wielu osób i przy współpracy przedstawicieli różnych służb i instytucji działających na badanym terenie. Dlatego też należy wspierać inicjatywy interdyscyplinarne, których

podstawowym elementem jest praca zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy.

- Pierwszoplanowym działaniem służącym podtrzymaniu dobrych praktyk w zakresie ograniczania skali zjawiska przemocy domowej powinna być edukacja pracowników służb i instytucji, którzy w ramach swojej pracy spotykają się z problemem przemocy wobec dzieci. Edukacja winna w pierwszej kolejności umożliwić podniesienie kompetencji zawodowych w zakresie rozpoznawania objawów przemocy u dzieci i przeciwdziałania przemocy.
- Aby zmieniać niekorzystne przekonania dotyczące przemocy oraz minimalizować skalę zjawiska winna być prowadzona szeroko zakrojona edukacja społeczna, adresowana nie tylko do dzieci i młodzieży, ale także do osób dorosłych/rodziców.
- Ważne zadanie stoi przed szkołami i organizacjami pożytku publicznego w zakresie zjawiska i sposobów przeciwdziałania przemocy w rodzinach oraz kształtowania działań profilaktycznych, które powinny być ukierunkowane na edukację dot. osobowości młodych ludzi, która umożliwi im w przyszłości budowanie relacji wolnych od przemocy.
- Należy promować projekty o charakterze środowiskowym, łączące oddziaływania na dzieci, rodziców, pedagogów, inne osoby stykające się z problemem krzywdzenia dzieci.
- Warunkiem skutecznej pomocy dzieciom uwikłanym w przemoc jest szybkość i fachowość interwencji oraz izolacja sprawcy, przestrzeganie obowiązujących procedur (głównie „Niebieskiej Karty”) oraz interdyscyplinarność i wszechstronność działań pomocowych.
- Należy objąć specjalną pomocą także dzieci obserwujące przemoc (np. w relacjach między dorosłymi). Udowodniono, że obserwowanie przemocy domowej działa podobnie destrukcyjnie jak jej doświadczanie. Dziecko, jako osoba nieposiadająca jeszcze często wykształconych mechanizmów obronnych oraz sposobów radzenia sobie z trudnymi sytuacjami i uczuciami, jest szczególnie narażone na konsekwencje zarówno doświadczania, jak

30

i obserwowania przemocy. Stąd też należy wdrażać działania zmieniające postawy dorosłych, uwrażliwiające na problem krzywdzenia dzieci, skłaniające do zainteresowania się i podjęcia interwencji zgodnej z obowiązkiem określonym w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

- Aby przeciwdziałać przemocy rówieśniczej oraz cyberprzemocy należy dokonywać planowanych, systemowych i kontrolowanych pod względem skuteczności działań zmniejszających skalę zjawiska i zapobiegających powstawaniu kolejnych przypadków przemocy.
- Aby zmieniać niekorzystne przekonania dotyczące przemocy oraz minimalizować skalę zjawiska winna być prowadzona szeroko zakrojona edukacja społeczna, adresowana nie tylko do dzieci i młodzieży, ale także do osób dorosłych/rodziców.
- Najważniejsze zadanie stoi przed szkołami i organizacjami pożytku publicznego w zakresie działań profilaktycznych, które powinny być ukierunkowane na edukację dot. samego zjawiska i sposobów przeciwdziałania przemocy oraz kształtowanie osobowości młodych ludzi, co umożliwi im w przyszłości budowanie relacji wolnych od przemocy.

#### BADANIA DOT. DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Rekomendacje w zakresie problemów uzależnień:

- Odbiorcami działań zapobiegawczych, interwencyjnych oraz terapeutycznych powinny być osoby z problemami alkoholowymi oraz członkowie ich rodzin, czyli osoby współuzależnione.
- Oferta działań zapobiegawczych, interwencyjnych oraz terapeutycznych powinna spełniać trzy założenia. Powinna ona być: dostosowana do potrzeb mieszkańców miasta i gminy, ogólnie dostępna oraz kompleksowa.
- Niezwykle ważnym elementem działań profilaktycznych jest edukacja społeczna, która byłaby przygotowana na szeroką skalę i w ramach, której byłaby popularyzowana wiedza na temat istniejących uzależnień i sposobów udzielania pomocy osobom dotkniętym problemem uzależnienia jak i osobom dotkniętym współuzależnieniem.



- W ramach edukacji społecznej powinny być poruszane zagadnienia dotyczące przełamania panujących stereotypów w społeczeństwie, poczucia wstydu u jednostki, a także lęku związanego z chorobą alkoholową.
- Należy wspierać działania istniejących grup wsparcia takich jak: AA, AL.-Anon, AL.-Ateen, gdzie można spotkać się ze specjalistami, którzy pomagają w rozwiązywaniu problemów.
- W działaniach prowadzonych na terenie miasta oraz gminy należy odwoływać się do osiągnięć współczesnej wiedzy i organizować lokalne dni trzeźwości, tzw. kampanie edukacyjno-profilaktyczne. Ważne jest to, aby organizować spotkania oraz kampanie, dzięki którym można dotrzeć zwłaszcza do kobiet i dzieci doświadczających problemów alkoholowych. Należy szerzyć wśród społeczeństwa edukację i uświadamiać istniejące problemy oraz ich konsekwencje dla najbliższego otoczenia.
- Ogromne pole do działania mają tu służby prewencyjno –interwencyjne, takie jak: Policja, Poradnie dla osób z problemami alkoholowymi, Ośrodek Pomocy Społecznej, PCPR i Ośrodek Zdrowia. Bez wątpienia istnieje potrzeba lepszej koordynacji działania w/w służb i instytucji w tym zakresie.
- Umożliwienie jednostkom oraz rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać samodzielnie w szczególności z powodu: ubóstwa; sieroctwa; bezdomności; bezrobocia; niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby; bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych
- Ważnym zadaniem, które stoi przed gminą jest zaspakajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców. Jest to możliwe pod warunkiem prowadzenia polityki w zakresie współpracy urzędów z organizacjami pozarządowymi i liderami środowisk lokalnych. Należy umacniać w społecznej świadomości poczucie odpowiedzialności za dobro ogółu oraz budować społeczeństwo obywatelskie poprzez aktywizację społeczności lokalnych.

Rekomendacje związane z korzystaniem z mediów interaktywnych:

- Niewątpliwie podstawowym działaniem powinna być profilaktyka. Takie oddziaływania muszą być powtarzalne i systematyczne. W działania profilaktyczne zaangażować powinno się wiele osób - w tym specjaliści tacy jak psycholodzy czy też terapeuci od uzależnień. Działania profilaktyczne muszą zakładać wykorzystanie najskuteczniejszych obecnie strategii profilaktycznych, w oparciu o:
  - przekonania o normach,
  - osobiste postanowienia
  - wiedza nt. konsekwencji,
  - odwołanie do świata wartości.
- Duży nacisk należy położyć na pracę zmieniającą postawy dorosłych związane z organizowaniem czasu wolnego swojego oraz młodych ludzi.
- Promowanie działań pomagających jednostce w rozwiązywaniu problemów osobistych, rodzinnych oraz środowiskowych. Tym samym wzmacnianie u nich poczucia własnej wartości i kształtowanie umiejętności interpersonalnych ważnych w kontaktach z innymi ludźmi.
- Działania zarówno wobec dorosłej części mieszkańców Miasta i Gminy Rzgów jak i młodzieży winny w większym stopniu sprzyjać ich zaangażowaniu w proponowane formy aktywności.
- Należy z jednej strony wzmocnić działania profilaktyczne, a z drugiej strony urozmaicać ich formę i zastosować alternatywne strategie (np. działania happeningowe).

#### Rekomendacje dot. problemów przemocy domowej:

- Przeciwdziałanie przemocy domowej należy do zadań Gminy, która jest zobowiązana do opracowania i realizacji programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.
- W działaniach prowadzonych na badanym terenie należy odwoływać się do osiągnięć współczesnej wiedzy dotyczącej przemocy domowej. Wiedza ta zakłada, że warunkiem skuteczności działań lokalnych jest podjęcie systemowej i wielokierunkowej aktywności

instytucji, służb, organizacji pozarządowych i osób fizycznych na rzecz ochrony osób przed przemocą.

- Skuteczne przeciwdziałanie przemocy możliwe jest tylko przy zaangażowaniu wielu osób i przy współpracy przedstawicieli różnych służb i instytucji. Dlatego też należy wspierać inicjatywy interdyscyplinarne, których podstawowym elementem jest praca zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy. Ponadto w praktyce należy odnosić się do warunków skutecznej profilaktyki i interwencji w przypadkach stwierdzonej przemocy.
- Pierwszoplanowym działaniem służącym podtrzymaniu dobrych trendów w zakresie ograniczania skali zjawiska przemocy domowej powinna być edukacja pracowników służb i instytucji, którzy w ramach swojej pracy spotykają się z problemem przemocy domowej, diagnozują ją i podejmują działania interwencyjno-zaradcze. Edukacja winna w pierwszej kolejności umożliwiać podniesienie kompetencji zawodowych w zakresie rozpoznawania objawów przemocy.
- W celu zmiany istniejących mitów dotyczących przemocy oraz zminimalizowania skali zjawiska winna być prowadzona szeroko zakrojona edukacja społeczna.
- Ważne zadanie stoi przed szkołami i organizacjami pożytku publicznego w zakresie podejmowania działań profilaktycznych. Dużą rolę powinny pełnić projekty o charakterze środowiskowym, łączące oddziaływania na dzieci, rodziców, pedagogów, inne osoby stykające się z problemem przemocy domowej.
- Warunkiem skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą jest szybkość i fachowość interwencji oraz izolacja sprawcy, przestrzeganie obowiązujących procedur (głównie „Niebieskiej Karty”) oraz interdyscyplinarność i wszechstronność działań pomocowych.
- Należy wdrażać działania zmieniające postawy dorosłych, uwrażliwiające na problem przemocy domowej.

### 3. Rekomendacje z Diagnozy (2023 r.)

Na podstawie analizy wyników badań ustalono katalog problemów i niezaspokojonych potrzeb, w odniesieniu, do których wskazane byłoby podjęcie stosownych działań. Celem sprostania oczekiwaniom mieszkańców i poprawy jakości ich życia zaleca się:

- ograniczenie problemów uzależnień, niezaradności życiowej, długotrwałej, ciężkiej choroby oraz przemocy poprzez poszerzenie oferty pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej, poradnictwa socjalnego dla grup dotkniętych ww. problemami,
- ograniczenie problemu ubóstwa poprzez udzielanie odpowiednich świadczeń osobom/rodzinom ubogim, np. zasiłków i świadczeń, paczek żywnościowych, przyznawanie mieszkań socjalnych,
- likwidacje barier architektonicznych, poszerzenie dostępu do świadczeń zdrowotnych, rehabilitacyjnych,
- przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych poprzez zapewnianie im form aktywnego spędzania czasu, wsparcia w postaci usług społecznych, w tym usług opiekuńczych, asystenckich, upowszechnianie idei wolontariatu,
- organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych oraz ich roli w życiu rodziny i życiu społecznym,
- podjęcie działań uświadamiających w zakresie obowiązków rodziny wobec osób starszych,
- kontynuowanie dotychczas prowadzonych działań w zakresie utrzymania poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy Rzgów,
- podjęcie działań mających na celu poprawę dostępności do transportu publicznego,
- kontynuowanie działań mających na celu utrzymanie niskiego poziomu bezrobocia,
- prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej,

- organizowanie kampanii, imprez integracyjnych mających na celu włączanie w życie społeczne grup dotkniętych wykluczeniem, takich jak: rodziny/osoby dotknięte problemem uzależnień, przemocy, ubóstwem, osób starszych, samotnych, chorych i niepełnosprawnych,
- kontynuowanie działań ograniczających problem bezdomności,
- podjęcie działań podnoszących świadomość społeczności lokalnej w zakresie dostępnej oferty dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- zapewnienie pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży dotkniętych m. in. problemami uzależnień i przemocy,
- zwiększenie zaangażowania władz gminy w życie społeczne mieszkańców poprzez udział w spotkaniach, imprezach integracyjnych oraz poprawę komunikacji ze społecznością lokalną.

#### **4. Ocena zdolności realizacji usług społecznych**

Zgodnie z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej, Strategia zawiera również określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Należy zwrócić uwagę, że podmiotami ekonomii społecznej, zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy o ekonomii społecznej) są:

- 1) spółdzielnie socjalne,
- 2) warsztat terapii zajęciowej i zakład aktywności zawodowej,
- 3) centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej,
- 4) spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, oraz spółdzielnie produkcji rolnej,
- 5) organizacje pozarządowe<sup>4</sup>,

---

<sup>4</sup> Organizacje pozarządowe o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków

- 6) podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 lub 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – to znaczy:
- osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,
  - stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
  - spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Z kolei usługi społeczne wymienione w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oznaczają działania z następujących zakresów:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałaniu bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,

---

zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych

- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Podmioty ekonomii społecznej, które zarejestrowane są na terenie Gminy Rzgów zostały wymienione w Załączniku nr 1 do niniejszej Strategii. Podmioty te wykonują usługi społeczne praktycznie we wszystkich obszarach, przede wszystkim jednak z zakresu: wspierania rodziny, pomocy społecznej, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej. Dotychczasowa ich działalność stanowi istotne wsparcie w realizacji wskazanych usług przez Gminę Rzgów. Wskazane podmioty są dobrze przygotowane do realizacji wymienionych usług społecznych, posiadają odpowiednie zasoby, przede wszystkim kadrowe oraz sprzętowe. W konsekwencji należy pozytywnie ocenić ich zdolność do dalszej realizacji wykonywanych zadań, stanowiących wymienione usługi społeczne.

## VI. ANALIZA SWOT ORAZ DANE PROSPEKTYWNE

### 1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.



## KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> <li>• podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw zmierzających do podnoszenia poziomu i jakości życia mieszkańców</li> <li>• zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych</li> <li>• popularyzowanie na terenie gminy informacji o działalności lokalnych organizacji pozarządowych</li> <li>• podejmowanie działań mających na celu podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców</li> <li>• dostosowana do aktualnych potrzeb istniejąca w gminie sieć placówek pomocy społecznej</li> <li>• możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez kadre MOPS-u poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego</li> <li>• angażowanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych</li> <li>• realizacja działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu przez jednostki organizacyjne gminy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak działań mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób, rodzin i grup społecznych</li> <li>• niepodjęcie działań w celu pozyskania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej)</li> <li>• nieprowadzenie przez organizacje pozarządowe działań na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych</li> </ul>

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> <li>• zainteresowanie mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych</li> <li>• odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców gminy</li> <li>• wzrost liczby inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy</li> <li>• dysponowanie środkami pozwalającymi na poszerzenie i podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców</li> <li>• zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją</li> <li>• wystarczające i dostosowane do aktualnych potrzeb nakłady na rozwój kwalifikacji kadr pomocowych</li> <li>• aktywność organizacji pozarządowych przyczyniająca się do łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych</li> <li>• pozytywny wpływ działalności przedstawicieli Kościoła i związków wyznaniowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• niedysponowanie środkami zewnętrznymi pozwalającymi na podniesienie skuteczności realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej</li> <li>• brak możliwości poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej</li> <li>• niezwiększająca się liczba osób podejmujących się działalności wolontarystycznej</li> <li>• niska aktywność w działaniach na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją spowodowana niechęcią do działań w obszarze wolontariatu, pomocy sąsiedzkiej</li> </ul>
<b>PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ</b>	

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> <li>• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie</li> <li>• podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin</li> <li>• zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny</li> <li>• dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia</li> <li>• monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną</li> <li>• dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów</li> <li>• oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe</li> <li>• organizowanie przez gminę oferty spędzania czasu wolnego adresowanej do dzieci i młodzieży</li> <li>• działalność MOPS-u</li> <li>• realizacja Programu Wspierania Rodziny</li> <li>• działalność placówek oświatowych – edukacja, profilaktyka</li> <li>• szeroka oferta kulturalno-sportowa dla mieszkańców – GOK i GOSTiR</li> <li>• Punkt Konsultacyjny – psycholog</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowe)</li> <li>• нефункционирование на территории гminy организации позарядовых занимающихся się problemami rodzin</li> <li>• brak psychologa w MOPS-ie</li> <li>• brak ośrodków wsparcia na terenie gminy</li> <li>• niski poziom świadomości społeczności lokalnej w kwestii problemów społecznych, tj. przemocy i problemów opiekuńczo-wychowawczych</li> <li>• brak psychologów w szkołach</li> </ul>

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> <li>• niezwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie</li> <li>• utrzymująca się na stałym poziomie liczba rodzin dysfunkcyjnych</li> <li>• niewzrastające zapotrzebowanie na wsparcie asystentów rodziny</li> <li>• niezwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego</li> <li>• utrzymująca się na stałym poziomie liczba osób samotnie wychowujących dzieci wymagających wsparcia</li> <li>• niewzrastające zapotrzebowanie na tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</li> <li>• zaspokajająca potrzeby mieszkańców oferta w zakresie opieki przedszkolnej i żłobkowej</li> <li>• sytuacja finansowa gminy pozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół</li> <li>• zaspokajająca oczekiwania uczniów i rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych</li> <li>• propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży</li> <li>• dostosowana do oczekiwań i potrzeb dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego</li> <li>• niewzrastająca liczba rodzin zgłaszających potrzebę wsparcia ze strony organizacji pozarządowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• niechęć osób do korzystania z poradnictwa specjalistów i ośrodków wsparcia</li> <li>• lęk przed stygmatyzacją wśród osób dotkniętych dysfunkcjami</li> <li>• niewystarczająca wrażliwość społeczna na potrzeby rodzin dysfunkcyjnych</li> <li>• niskie umiejętności i niewystarczające kompetencje do udzielania porad specjalistycznych i terapeutycznych w instytucjach pomocowych – punktach konsultacyjnych</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwój infrastruktury MOPS-u</li> <li>• zintensyfikowanie wspólnych działań Ośrodka z placówkami kulturalno-oświatowymi</li> <li>• polityka prorodzinna, w tym dostępność do ogólnopolskich programów rządowych</li> </ul>	
<b>POMOC OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI ORAZ SENIOROM</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców</li> <li>• informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy</li> <li>• prowadzenie działań na rzecz wzmacniania potencjału osób starszych (Koło Seniorów)</li> <li>• udział w programach rządowych, np. opieka wytchnieniowa, asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami</li> <li>• działanie na terenie gminy instytucji i organizacji świadczących pomoc członkom rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi (Ośrodek Dziennego Pobytu Sióstr Felicjanek)</li> <li>• dostosowana do oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• niewystarczająca kadra pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze</li> <li>• niedostateczne działania mające na celu stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej</li> <li>• brak na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się działalnością na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych</li> <li>• brak na terenie gminy wolontariatu na rzecz osób starszych</li> <li>• niechęć osób starszych do korzystania z oferty GOK-u i GOSTiR-u,</li> <li>• niechęć do uczestnictwa w zajęciach Ośrodka Dziennego Pobytu Sióstr Felicjanek</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• zapewnianie miejsca w domach pomocy społecznej osobom starszym, wymagającym całodobowej opieki</li> <li>• uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych</li> <li>• działalność Kół Gospodyń Wiejskich i Koła Seniora</li> <li>• organizowanie systemu środowiskowego wsparcia przez MOPS</li> <li>• oferta GOK-u i GOSTiR-u</li> <li>• zapewnienie środków finansowych na opłacenie kosztów pobytu osób starszych w DPS-ach</li> <li>• informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy</li> <li>• likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym</li> <li>• podejmowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne)</li> <li>• prowadzenie działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych</li> <li>• działalność Ośrodka Dziennego Pobytu Sióstr Felicjanek, MOPS-u, GOK-u i GOSTiR-u</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• niewystarczająca liczba oferty programów prozdrowotnych dla osób starszych w POZ</li> <li>• niewystarczająca komunikacja autobusowa ze wsi do Rzgowa</li> <li>• niedysponowanie przez gminę wystarczającą kadrą pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym</li> <li>• niewielka ilość ofert pracy dla osób niepełnosprawnych</li> <li>• brak w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne</li> <li>• brak możliwości rehabilitacji domowej w ramach NFZ w GPZ</li> <li>• niewystarczająca liczba lekarzy specjalistów</li> <li>• nadal istniejące bariery utrudniające codzienne funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym</li> </ul>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzrastająca dostępność przekazu informacji o dostępnych formach pomocy dla osób starszych i ich rodzin</li> <li>• wystarczający dostęp osób starszych z gminy do takich form wsparcia, jak klub seniora, dom dziennego pobytu</li> <li>• dostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego</li> <li>• zaspokajająca potrzeby dostępność domów pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku</li> <li>• wystarczające możliwości finansowe gminy pozwalające na kontynuowanie aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej przez osoby starsze</li> <li>• dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych</li> <li>• programy rządowe „Opieka 75+” i „Senior+”</li> <li>• asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami</li> <li>• rozwój usług sąsiedzkich</li> <li>• zatrudnienie na etat gerontologa w POZ</li> <li>• brak barier ograniczających przekaz informacji o dostępnych formach pomocy dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin</li> <li>• niezwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, wymagających świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy</li> <li>• brak zainteresowania ze strony sektora pozarządowego prowadzeniem działalności na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych</li> <li>• niewielkie angażowanie się mieszkańców gminy w pomoc wolontarystyczną mającą na celu wspieranie osób starszych w ich codziennym życiu</li> <li>• zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych</li> <li>• niewystarczające zasoby gminy umożliwiające wzmacnianie potencjału osób starszych</li> <li>• pozostawianie osób starszych, niepełnosprawnych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin</li> <li>• brak wykwalifikowanej kadry gerontologów</li> <li>• zbyt mała liczba oddziałów gerontologicznych w szpitalach</li> <li>• emigracja osób w wieku produkcyjnym za granicę</li> <li>• niewystarczająca, w stosunku do potrzeb osób niepełnosprawnych, liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielającej wsparcia</li> <li>• nefunkcjonowanie w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności</li> </ul>
--	--

<ul style="list-style-type: none"> <li>wystarczający dostęp osób niepełnosprawnych z gminy do domów dziennego pobytu</li> <li>społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym</li> <li>zainteresowanie lokalnych przedsiębiorców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych</li> <li>zasoby i możliwości gminy zaspokajają potrzeby w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością</li> <li>zmiana mentalności osób opiekujących się osobami niepełnosprawnymi w kwestii integracji, leczenia i rehabilitacji</li> <li>dalsze likwidowanie barier uniemożliwiających prawidłowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych</li> </ul>	<p>zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>brak zainteresowania ze strony sektora pozarządowego prowadzeniem działalności na rzecz osób niepełnosprawnych</li> <li>niewielkie zainteresowanie mieszkańców gminy działalnością wolontarystyczną na rzecz osób niepełnosprawnych</li> <li>nieprzestrzeganie przez pracowników i pracodawców zasad BHP</li> <li>zbyt długi czas oczekiwania na porady i leczenie specjalistyczne</li> <li>długie oczekiwanie na rehabilitację oraz turnusy sanatoryjne i rehabilitacyjne</li> </ul>
<b>BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie inwestorów mogących stworzyć nowe miejsca pracy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>brak inicjatywy ze strony osób długotrwale bezrobotnych</li> <li>niechęć do zmian funkcjonowania i przekwalifikowania się przez osoby bezrobotne</li> </ul>



<ul style="list-style-type: none"> <li>• inicjowanie działań mających na celu stwarzanie przez samorząd gminy warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród jej mieszkańców</li> <li>• prowadzenie działań mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych</li> <li>• wsparcie finansowe i niefinansowe ze strony Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie</li> <li>• upowszechnianie wśród osób bezrobotnych informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych</li> <li>• organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych służących wsparciu osób ubogich i zagrożonych ubóstwem</li> <li>• liczne podmioty gospodarcze działające na terenie gminy</li> <li>• niskie bezrobocie</li> <li>• funkcjonowanie komunikacji z Łodzią i Pabianicami</li> <li>• umowy na świadczenie usług schronienia z 2 schroniskami dla osób bezdomnych</li> <li>• mieszkania komunalne w zasobach gminy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak oferty sektora pozarządowego, skierowanej na wspieranie osób bezrobotnych w gminie</li> <li>• niewystarczające środki finansowe na tworzenie mieszkań socjalnych</li> <li>• brak w gminie organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością</li> <li>• niewielka liczba mieszkań komunalnych</li> <li>• ograniczona liczba kursów autobusowych zwłaszcza w godz. Wieczornych i w weekendy</li> </ul>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzrost zainteresowania potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy na terenie gminy</li> <li>• rosnące zainteresowanie podejmowaniem własnej działalności gospodarczej przez mieszkańców gminy</li> <li>• pozyskiwanie zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez osoby objęte działaniami aktywizującymi</li> <li>• zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych</li> <li>• malejąca skala bezrobocia wśród kobiet</li> <li>• stale rosnąca liczba ofert pracy dla osób bezrobotnych</li> <li>• zwiększające się zainteresowanie społeczności lokalnej problemami osób ubogich i włączanie się w działania mające na celu zaspokojenie potrzeb osób ubogich</li> <li>• zmniejszająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy w gminie</li> <li>• brak problemu ubożenia mieszkańców gminy</li> <li>• przyjazny klimat dla inwestycji i tworzenia miejsc pracy</li> <li>• prorodzinna polityka państwa</li> <li>• wchodzący program mieszkaniowy „Pierwsze Mieszkanie”</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• niepodejmowanie działań mających na celu tworzenie podmiotów ekonomii społecznej przez osoby bezrobotne</li> <li>• brak zainteresowania osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego oraz udziałem w szkoleniach zawodowych</li> <li>• brak oferty organizacji pozarządowych działających na terenie gminy na rzecz osób bezrobotnych</li> <li>• zagrożenie bezdomnością</li> <li>• rosnące zapotrzebowanie na mieszkania socjalne</li> <li>• niewłączanie się organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie w rozwiązywanie problemów osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych</li> <li>• zmieniające się często regulacje prawne</li> </ul>
<b>EDUKACJA PUBLICZNA ORAZ KULTURA</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>

<ul style="list-style-type: none"> <li>– Dobrze przygotowana kadra szkół, stale podnosząca swoje kwalifikacje</li> <li>– Zwarta i równomiernie rozmieszczona sieć przedszkoli oraz szkół podstawowych</li> <li>– Baza materialna placówek oświatowych z dostępem do internetu</li> <li>– Działalność Biblioteki Publicznej</li> <li>– Dobra współpraca pomiędzy instytucjami oświatowymi i społecznymi działającymi na terenie gminy</li> <li>– Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy</li> <li>– Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo- rekreacyjna i kulturalna (szeroka oferta zajęć dodatkowych, duże możliwości rozwoju zainteresowań i edukacji)</li> <li>– Dobra baza lokalowa</li> <li>– Działalność GOK oraz GOSTiR</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Słabo rozwinięty wolontariat , zarówno młodzieżowy jak i dorosłych</li> <li>– Niskie zarobki pracowników pedagogicznych</li> <li>– Niedostateczna edukacja profilaktyczna w zakresie chorób XXI wieku</li> <li>– Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat niepełnosprawności i problemów z nią związanych</li> <li>– Brak wypracowanego schematu współpracy między instytucjami rynku pracy a szkołami i samorządem w zakresie kierunków szkolnictwa zawodowego</li> </ul>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>– Możliwość pozyskiwania środków finansowych z zewnątrz np. fundusze europejskie, programy ministerialne, na rozwój</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Niż demograficzny</li> <li>– Brak osób chętnych do pracy na rzecz społeczności lokalnej</li> </ul>

<p>oświaty w gminie, zajęcia pozalekcyjne, na organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz seniorów</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Udział w programach i projektach rządowych oraz unijnych</li> <li>– Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne)</li> <li>– Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego</li> <li>– Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych – w tym dofinansowań i grantów na realizację nowych wydarzeń i działań kulturalnych</li> <li>– Możliwość rozwijania oferty kulturalnej dzięki dobrze rozwiniętej bazie i infrastrukturze kulturalnej.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Brak środków finansowych na wkład własny do projektów</li> <li>– Niska świadomość edukacyjna większości społeczeństwa gminy</li> <li>– Zmniejszające się poczucie świadomości w zakresie patriotyzmu, w tym patriotyzmu lokalnego</li> <li>– Wyjazd młodzieży po zdaniu matury do większych miast celem rozpoczęcia edukacji na uniwersytetach i uczelniach wyższych – tzw. Dziura demograficzna (mała liczba osób w wieku 18-30 lat)</li> </ul>
---	---

## 2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności lokalnej określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie poszczególnych obszarów.

### POMOC SPOŁECZNA

- uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy ubóstwa, przemocy domowej, starzenia się społeczeństwa, niepełnosprawności, trudnej sytuacji osób długotrwale chorych,
- propagowanie idei pomocy sąsiedzkiej oraz idei wolontariatu poprzez zachęcanie do nawiązywania kontaktów sąsiedzkich, współpracę pracowników socjalnych z lokalną społecznością, tworzenia sieci wsparcia,
- motywowanie do podnoszenia kompetencji zawodowych przez osoby bezrobotne, co może przyczynić się do zwiększenia szans na podjęcie przez nich zatrudnienia na otwartym rynku pracy, udzielanie wsparcia w poszukiwaniu ofert pracy, udzielanie informacji i wskazówek w tym zakresie,
- kierowanie osób bezrobotnych do wyspecjalizowanych instytucji zajmujących się tego typu problematyką,
- zintensyfikowanie prowadzonej pracy socjalnej w celu zmniejszenia skali zjawiska tzw. dziedziczenia ubóstwa, bezrobocia np. dyspenserów, a w tym udzielanie wsparcia z zakresie załatwiania spraw urzędowych, zachęcanie do wprowadzania zmian w życiu, przedstawianie alternatywnych rozwiązań, kierowanie do specjalistów z zakresu medycyny, psychologii, prawa, np.,
- kontynuacja podjętych działań Gminy w przedmiocie rozwijania infrastruktury zapewniającej opiekę dla dzieci do lat 3 oraz dzieci przedszkolnych,
- utrzymywanie na odpowiednim poziomie ofert spędzania wolnego czasu oraz rozwijania pasji zarówno przez dzieci, młodzież jak też osoby starsze, niepełnosprawne,
- kontynuacja uczestnictwa w programach rządowych dających wsparcie osobom starszym oraz niepełnosprawnym,

- zatrudnienie wykwalifikowanych opiekunek środowiskowych realizujących usługi opiekuńcze, zgodnie z przyjętymi standardami,
- kontynuacja lokalnej polityki Gminy w kierunku dalszego stwarzania sprzyjających warunków dla inwestycji na terenie Gminy,
- zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu osób starszych, niepełnosprawnych, długotrwale chorych,
- zwiększenie udziału seniorów oraz osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych w życiu społecznym,
- aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych,
- podniesienie jakości wszystkich usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym, długotrwale chorych poprzez profesjonalizację kadry pomocy społecznej,
- zwiększenie efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi.

#### PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

- systematyczne działania prowadzące do zwiększenia świadomości osób dorosłych w przedmiocie uzależnień, konsekwencji uzależnień oraz często związanej z uzależnieniem przemocy domowej,
- poszerzenie wiedzy uczniów w zakresie uzależnień i ich skutków,
- umocnienie współpracy z rodzicami, pedagogami w celu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy wśród dzieci i młodzieży,
- zwiększenie bezpieczeństwa na drogach poprzez edukację dzieci, częstsze kontrole trzeźwości kierowców np.
- kontynuacja działań profilaktycznych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- wspieranie działalności Klubu AA, działającego na terenie Gminy,

- dalsze prowadzenie przez Gminę Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin z problemami,
- interdyscyplinarna współpraca instytucji i podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

#### EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- profilaktyka prozdrowotna,
- edukacja dzieci i młodzieży w obszarze lokalnego patriotyzmu i idei wolontariatu,
- wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych,
- propagowanie atrakcyjnych ofert spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań,
- integrowanie społeczności lokalnej,
- edukacja seniorów w obszarze bezpieczeństwa.

## VII. CELE GŁÓWNE STRATEGII, CELE SZCZEGÓŁOWE I ICH REALIZACJA

### 1. Cele główne strategii.

W niniejszej Strategii wizję sformułowano w następujący sposób:

**Rzgów – gmina dążąca do zwiększenia bezpieczeństwa i standardu życia mieszkańców, dostosowana do bieżących potrzeb społecznych**

Natomiast misja wyrażona została:

Rzgów jako gmina bezpieczna i otwarta dla mieszkańców, która:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy społeczne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę zdrowotną, zwłaszcza dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem integracji międzypokoleniowej.

Wobec przedstawionej wizji, jak również mając na względzie przedstawioną Diagnozę, a także kontynuację części dotychczasowych działań, cel główny niniejszej Strategii należy sformułować w następujący sposób:

**Rzgów – gmina bezpieczna i otwarta dla mieszkańców,**  
**zapewniająca realizację bieżących potrzeb społecznych.**

Mając na względzie zasadność zapewnienia ciągłości działań oraz spójności prowadzonej polityki, zwłaszcza w obszarze społecznym, zdecydowano o podtrzymaniu dotychczas wytyczonych kierunków strategicznych (nieznacznie zmodyfikowanych), z uwzględnieniem bieżących zmian. W konsekwencji określono następujące Cele Strategiczne:



- I. **Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.**
- II. **Aktywizacja i integracja osób/grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem polityki senioralnej oraz osób z niepełnosprawnościami.**
- III. **Efektywna polityka prozdrowotna, zwłaszcza w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.**

## 2. Cele operacyjne i ich realizacja

<b><u>Cel Strategiczny nr I</u></b> <b><u>Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych</u></b>	
<b><u>Cele operacyjne</u></b>	<b><u>Kierunki działania:</u></b>
<b>1. Usprawnienie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspierania rodzin</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Kontynuacja i doskonalenie programu przeciwdziałania przemocy domowej</li> <li>– Poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin</li> <li>– Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami gminy zajmującymi się polityką społeczną</li> <li>– Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług</li> <li>– Wsparcie specjalistyczne osób na co dzień zajmujących się pracą z rodzinami dotkniętymi przemocą (superwizja)</li> </ul>
<p><b><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Opracowanie i wdrożenie kolejnych programów przeciwdziałania przemocy domowej</li> <li>– Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania</li> </ul> <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<b>2. Wspieranie rodzin w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy, a także problemów opiekuńczo-wychowawczych</li> <li>– Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową;</li> <li>– Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dla rodzin</li> </ul>

<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć w zakresie zwiększenia kompetencji wychowawczych,</li> <li>– Liczba rodzin z dziećmi objętych procedurą NK,</li> <li>– Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny,</li> <li>– Liczba zawiązanych grup wsparcia dla rodzin (ew. ilość spotkań w ramach istniejących grup wsparcia).</li> </ul> <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p><b>3. Zapobieganie i zwalczanie przemocy domowej</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Podnoszenie kompetencji rodzicielskich</li> <li>– Poszerzenie oferty poradnictwa rodzinnego i psychologicznego</li> <li>– Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej</li> <li>– Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego</li> <li>– Kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych;</li> <li>– kontynuacja współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie;</li> <li>– pomoc osobom starszym, doświadczającym przemocy.</li> </ul>
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć w zakresie zwiększenia kompetencji wychowawczych</li> <li>– Ilość osób dotkniętych przemocą, którym udzielono wsparcia psychologicznego,</li> <li>– Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia postaci pobytu w mieszkaniach interwencyjnych,</li> <li>– Liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,</li> <li>– Liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,</li> <li>– Liczba osób starszych objętych procedurą NK..</li> </ul>	
<p><b>4. Wspieranie rodzin z dziećmi</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży</li> <li>– Praca socjalna i wsparcie finansowe rodzin</li> <li>– Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem</li> </ul>

<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba/ilość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży</li> <li>– Liczba dzieci, którym zorganizowano wypoczynek (letni, zimowy)</li> <li>– Liczba zajęć dokształcających dla dzieci (ew. ilość godzin zajęć)</li> <li>– Liczba świetlic/klubów młodzieżowych, placówek wsparcia dziennego</li> <li>– Liczba (oraz kwota) wypłaconego wsparcia finansowego dla rodzin</li> </ul>	
<p><b>5. Wspieranie dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Organizowanie dokształcania dla dzieci szczególnie z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym</li> <li>– Opracowanie programu zajęć dodatkowych dla dzieci</li> <li>– Wdrażanie programów terapeutycznych i profilaktycznych służących rozwojowi rodziny</li> <li>– Rozwijanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie</li> </ul>
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba/ilość zajęć dla dzieci i młodzieży</li> <li>– Liczba świetlic/klubów młodzieżowych, placówek wsparcia dziennego</li> <li>– Liczba opracowanych programów zajęć dodatkowych dla dzieci w szkołach</li> <li>– Liczba programów terapeutycznych i profilaktycznych realizowanych przez placówki oświatowe</li> </ul> <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p><b>6. Edukacja środowisk zaangażowanych w pomoc i integrację społeczną</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się pomocą i integracją społeczną</li> <li>– Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi</li> <li>– Szybsza i skuteczniejsza interwencja w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych</li> <li>– Pozyskanie środków finansowych na realizację różnorodnych projektów kulturalnych – w tym z zakresu edukacji kulturowej, organizacji imprez, zajęć dla różnych grup społecznych.</li> <li>– Zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej</li> </ul>
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla przedstawicieli instytucji zajmujących się pomocą i integracją społeczną oraz dla specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi</li> <li>– Wielkość i rodzaj pozyskanych środków na realizację projektów</li> </ul>	

- Liczba i rodzaj przeprowadzonych działań (np. kampanii) zwiększających świadomość społeczną w zakresie tematu przemocy domowej

Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.

Czas realizacji – lata 2024-2030

Finansowanie – budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m. in. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne programy, sponsorzy indywidualni, organizacje pozarządowe

Realizatorzy – Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, kulturalne i sportowe, i inne.

Partnerzy w realizacji – m in. Placówki ochrony zdrowia, szkoły, organizacje pozarządowe, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, Policja, Prokuratura rejonowa, kuratorzy sądowi, Kościół, społeczność lokalna oraz pozostałe podmioty.

**Cel Strategiczny nr II**  
**Aktywizacja i integracja osób/grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,**  
**ze szczególnym uwzględnieniem polityki senioralnej**  
**oraz osób z niepełnosprawnościami.**

<b><u>Cele operacyjne</u></b>	<b><u>Kierunki działania:</u></b>
<b>1. Aktywizacja osób bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby bezrobotne</li> <li>– Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych</li> <li>– Minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia</li> <li>– Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej</li> </ul>
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba przeprowadzonych lub współfinansowanych szkoleń dla bezrobotnych</li> <li>– Wielkość i rodzaj przyznanej pomocy społecznej dla bezrobotnych</li> </ul>	

<p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p><b>2. Rozwój usług społecznych i aktywizacja dla osób z niepełnosprawnościami oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców</li> <li>– Organizacja zajęć i warsztatów dla osób niepełnosprawnych</li> <li>– Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i niepełnosprawnych</li> <li>– Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych</li> <li>– Upowszechnianie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności</li> <li>– Wsparcie dla opiekunów faktycznych osób niepełnosprawnych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</li> <li>– Rozwój usług opiekuńczych i asystenckich świadczonych w społeczności lokalnej w formach środowiskowych jako element deinstytucjonalizacji wsparcia wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami poprzez opiekę Asystentów Osób Niepełnosprawnych lub opiekę wytchnieniową</li> </ul>
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba zorganizowanych imprez</li> <li>– Liczba zorganizowanych zajęć i warsztatów</li> <li>– Liczba zrealizowanych usług</li> <li>– Rodzaj (oraz wielkość) udzielonego wsparcia i pomocy opiekunom osób z niepełnosprawnościami</li> </ul> <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p><b>3. Rozwój usług społecznych i aktywizacja seniorów</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Likwidacja barier architektonicznych</li> <li>– Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla seniorów</li> <li>– Szkolenie opiekunów osób starszych, chorych, niepełnosprawnych</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Pomoc w organizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych</li> <li>– Promowanie w środowisku seniorów form aktywnego spędzania czasu wolnego.</li> <li>– Zapewnienie integracji międzypokoleniowej</li> <li>– Rozwój usług edukacyjnych adresowanych od osób starszych.</li> </ul>
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba i rodzaj prac/działań w ramach likwidacji barier architektonicznych</li> <li>– Liczba i rodzaj udzielonych świadczeń opiekuńczych i specjalistycznych</li> <li>– Liczba przeprowadzonych szkoleń</li> <li>– Liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć/warsztatów/impres integracyjnych</li> <li>– Liczba i rodzaj udzielonych działań/usług o charakterze edukacyjnym</li> </ul> <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p><b>4. Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem oraz bezdomnych</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Rozszerzenie programów dożywiania dzieci i młodzieży</li> <li>– Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi i zagrożonymi ubóstwem</li> <li>– Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego</li> <li>– Zmniejszanie zjawiska wykluczenia społecznego osób bezdomnych i osób zagrożonych bezdomnością – wdrażanie działań prowadzących do przeciwdziałania bezdomności.</li> <li>– Rozwijanie zindywidualizowanych form wsparcia, w tym asystentury oraz innych form usług społecznych na potrzeby osób bezdomnych/ubogich oraz rodzin w tym deinstytucjonalizacja wsparcia (praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne i inne)</li> </ul>
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba (skala) udzielonej pomocy w ramach programu dożywiania dzieci i młodzieży</li> <li>– Liczba zorganizowanych (bądź wspartych finansowo) wyjazdów dla dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem</li> <li>– Rodzaj i skala form wsparcia zindywidualizowanego</li> </ul> <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	

Czas realizacji – lata 2024-2030

Finansowanie – budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m. in. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne programy, sponsorzy indywidualni, organizacje pozarządowe

Realizatorzy – Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, kulturalne i sportowe.

Partnerzy w realizacji – m in. Placówki ochrony zdrowia, szkoły, organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki wsparcia, Policja, Kościół, społeczność lokalna, a także pozostałe podmioty.

**Cel Strategiczny nr III**  
**Efektywna polityka prozdrowotna,**  
**zwłaszcza w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.**

<b><u>Cele operacyjne</u></b>	<b><u>Kierunki działania:</u></b>
<b>1. Promocja społeczeństwa obywatelskiego</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>– Organizacja różnego rodzaju imprez integracyjnych</li><li>– Poszerzenie oferty życia społeczno-kulturalnego w gminie</li><li>– Promocja idei wolontariatu, jako wsparcie dla systemu pomocy społecznej</li><li>– Pobudzanie oddolnych inicjatyw</li></ul>
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"><li>– Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń o charakterze integracyjnym</li><li>– Rodzaj i ilość nowych form aktywizacji społeczno- kulturalnej</li></ul> <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<b>2. Rozwój inicjatyw i działań aktywizujących życie lokalnej społeczności</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>– Wspieranie istniejących oraz nowopowstających organizacji społecznych i pozarządowych</li></ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Promowanie osób starszych i niepełnosprawnych, jako pełnowartościowych członków społeczeństwa</li> <li>– Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności</li> </ul>
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba (skala) udzielonego wsparcia dla organizacji społecznych i pozarządowych</li> <li>– Liczba/skala działań podjętych w ramach promocji seniorów i osób z niepełnosprawnościami (w tym również imprezy integracyjne)</li> </ul> <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p><b>3. Zminimalizowanie zjawisk problemów społecznych</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, prawnego, terapeutycznego</li> <li>– Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i narkomanii</li> <li>– Kontynuacja kontroli w punktach sprzedaży alkoholu</li> <li>– Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych</li> <li>– Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych</li> <li>– Zintensyfikowanie działań profilaktycznych i kontynuacja/wdrażanie programów profilaktycznych i kampanii społecznych</li> </ul>
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba i rodzaj oferowanych usług w ramach poradnictwa (specjalistycznego, psychologicznego, prawnego oraz terapeutycznego)</li> <li>– Liczba zorganizowanych szkoleń (bądź innych działań) dla rodziców i dzieci na temat szkodliwości alkoholu, narkotyków i uzależnień behawioralnych (inne działania – np. kampanie edukacyjne)</li> <li>– Liczba przeprowadzonych kontroli w punktach sprzedaży alkoholu</li> <li>– Liczba i rodzaj działań pomocowych w ramach zwiększania dostępności terapii i rehabilitacji dla osób uzależnionych/współuzależnionych</li> </ul> <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	

<p><b>4. Upowszechnianie kultury zdrowego stylu życia</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych</li> <li>– Promocja modelu zdrowego stylu życia</li> <li>– Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych</li> <li>– Wdrażanie projektów i programów promujących zdrowy styl życia</li> </ul>
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć sportowych i/lub rekreacyjnych</li> <li>– Rodzaj kampanii promujących zdrowy tryb życia</li> </ul> <p>Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo- sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.</p>	
<p><u>Czas realizacji</u> – lata 2024-2030</p> <p><u>Finansowanie</u> – budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m. in. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne programy, sponsorzy indywidualni, organizacje pozarządowe</p> <p><u>Realizatorzy</u> – Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, kulturalne, sportowe i inne.</p> <p><u>Partnerzy w realizacji</u> – m in. Placówki ochrony zdrowia, szkoły, placówki leczenia uzależnień , ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna, a także inne podmioty</p>	

## VIII. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Przewidywane efekty działań podjętych w ramach realizacji Strategii obejmują przede wszystkim:

- wzrost aktywności mieszkańców (zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej);
- wzrost aktywności instytucji pomocowych, powiązany z wzrostem zaufania do tychże instytucji;
- zmniejszenie ilości oraz ogólnej skali problemów społecznych.

Prognozowane zmiany Gmina osiągnie poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

Szczegółową prognozę zmian zawiera poniższa tabela.

<u>Problem społeczny</u>	<u>Prognoza zmian</u>
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"><li>– spadek liczby osób bezrobotnych</li><li>– aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym</li><li>– zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy</li><li>– wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie</li></ul>
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"><li>– poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej</li><li>– powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych</li><li>– powstawanie środowiskowych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych</li><li>– podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych</li><li>– wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe</li></ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi</li> </ul>
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami</li> <li>– łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu</li> <li>– rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny</li> </ul>
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawę warunków życia mieszkańców</li> <li>– zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym</li> </ul>
Przemoc domowa	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zmniejszenie zjawiska przemocy domowej poprzez budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania (przemocy)</li> <li>– zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą</li> <li>– ochrona ofiar przemocy</li> <li>– prowadzenie specjalistycznych porad i terapii dla sprawców przemocy</li> <li>– rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy domowej</li> </ul>
Osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej</li> <li>– wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku,</li> <li>– powstawanie środowiskowych form opieki dla osób starszych.</li> </ul>

## **IX. SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII.**

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

### PODMIOTY ZARZĄDZAJĄCE REALIZACJĄ STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Burmistrz – wykonuje uchwały Rady Miejskiej i budżet przy pomocy Urzędu Miejskiego; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada Miejska – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka pomocnicza, odpowiedzialna za nadzór nad prawidłową realizacją Strategii, jak również monitoring.

### RAMY FINANSOWE STRATEGII

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy/miasta jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy/miasta. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych.

Polityka społeczna, zapobieganie ubożeniu społeczeństwa, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz przedsięwzięcia w zakresie rozwiązywania

problemów społecznych obejmują jedną z ważniejszych sfer działania społecznego. Wśród zadań publicznych gminy obszar ten zajmuje priorytetowe miejsce, co dotychczas gwarantowało możliwość pozyskania środków na realizację zadań z zakresu polityki i pomocy społecznej. Kierunki kształtowania polityki społecznej na najbliższe lata nie przewidują zasadniczych zmian w finansowaniu działań osłonowych o charakterze socjalnym, co pozwala mieć gwarancję częściowego ich finansowania z budżetu państwa.

Nie bez znaczenia, w całości finansowania działań niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, może być udział funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł zewnętrznych.

Największy udział w realizacji działań strategicznych przypada jednak funduszom samorządu gminnego, wzmocnionym potencjałem sponsorów, przedsiębiorców i innych podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań strategii mogą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów.

Koszt realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów na lata 2024-2030 został oszacowany w skali rocznej, odrębnie dla poszczególnych celów strategii. Zakłada się, że wydatki na realizację celów strategicznych w roku 2024 będą oscylować w granicach określonych w poniższym zestawieniu:

<u>Cel:</u>	<u>2024</u>	<u>2025 – 2030</u>
I	557.697,00 zł	Realizacja zadań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów w latach 2025-2030 będzie finansowana z budżetu Gminy Rzgów do wysokości środków finansowych zaplanowanych na ten cel w danym roku budżetowym.
II	715.256,00 zł	
III	1.136.872,00 zł	

Wskazane wyżej ramy finansowe, stanowią oszacowanie kosztów realizacji niniejszej Strategii. Natomiast wszelkie zmiany w budżecie (uchwale budżetowej) niezbędnym do

osiągania celów niniejszej Strategii podlegają zatwierdzeniu przez Radę Miejską, w trybie przewidzianym dla uchwalania budżetu gminy.

### INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, gmina Rzgów będzie musiało oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno- promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

### MONITORING I OCENA WDRAŻANIA STRATEGII

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Niniejsza Strategia, po jej uchwaleniu przez Radę Miejską, zostanie opublikowana i udostępniona na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Rzgów oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Głównym Koordynatorem i Realizatorem niniejszej Strategii jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, reprezentowany przez Kierownika MOPS. Kierownik MOPS może wskazać Koordynatorów Wspierających, jako osoby/podmioty wspierające realizację poszczególnych Celów (bądź Kierunków działania) niniejszej Strategii.

Osoby te, jeżeli nie podlegają służbowo Kierownikowi MOPS, są przydzielane/delegowane do wskazanych zadań na polecenie Burmistrza (na wniosek Kierownika).

Podstawowymi realizatorami Strategii, poza MOPS, są:

- Urząd Miejski;
- Zespół Interdyscyplinarny np. Przeciwdziałania Przemocy Domowej;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Gminny Ośrodek Kultury;
- Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji;
- Gminna Przychodnia Zdrowia;
- Pedagodzy szkolni;
- Szkoły i przedszkola.

Ponadto, partnerami współrealizującymi Strategię mogą być np.: organizacje pozarządowe realizujące zadania spójne z celami strategii, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Poradnie Zdrowia Psychicznego, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowy Urząd Pracy.

Stosownie do zapisów Strategii, w miarę potrzeby aktualizuje się istniejące lub proponuje kolejne programy lub projekty z zakresu pomocy społecznej, przedkładając stosowne propozycje Radzie Miejskiej. Istniejące i przyszłe programy pomocy społecznej oraz zawarte w nich projekty realizuje się z uwzględnieniem wizji i misji oraz celów (kierunków działania) ustalonych w niniejszej Strategii.

Do 31 marca każdego roku na ręce Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Koordynatorzy Wspierający składają sprawozdanie za poprzedni rok z realizowanych zadań, z uwzględnieniem właściwych programów i projektów pomocy społecznej i oceną stopnia osiągnięcia celów nakreślonych w strategii. Całościowy raport Kierownik MOPS przedkłada Burmistrzowi do końca czerwca każdego roku za rok poprzedzający.



Monitoring powyższy posłuży do ewaluacji zapisów Strategii. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych należy podjąć działania aktualizujące obowiązującą Strategię.

## **ZAŁĄCZNIK NR 1 – WYKAZ PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ**

### Fundacje:

- Fundacja Agnieszki Ptak – „Skrzydła Dzieciom”
- Zachować Przyszłość Fundacja Kliniki Gameta
- Fundacja CYBERSOLAR

### Stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie Kaprała Wojtka w Rzgowie
- Klub Szachowy „Dwie Wieże” Rzgów
- Autotraper Off-Road Klub Polska
- Stowarzyszenie Enduro Team Centrum
- Związek Sambo i Sambo Combat w Polsce
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bronisinie Dworskim
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gospodarzu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gospodarzu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Guzewie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kalinie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kalinku
- Ochotnicza Straż Pożarna w Prawdzie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Prawdzie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rzgowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Starej Gadce
- Ochotnicza Straż Pożarna w Starowej Górze
- Stowarzyszenie Uczestników Rynku Nieruchomości Regionu Łódzkiego
- Stowarzyszenie Polskich Producentów Odzieży
- Stowarzyszenie Polskich Producentów Odzieży
- Stowarzyszenie Najemców w Centrach Handlowych
- Stowarzyszenie Przedsiębiorców Rzgowa
- Łódzki Związek Zwierząt Futerkowych i Drobego Inwentarza

- Stowarzyszenie Archeologii Eksperymentalnej "Harjis"

#### Kluby sportowe:

- Gminny Ludowy Klub Sportowy „Zawisza”
- Uczniowski Klub Sportowy „Sokół”
- Klub Przyjaciół Wilków i Psów Północy „Wataha”
- Gminny Klub Piłkarski Husaria Gealan Rzgów
- Stowarzyszenie Sportowo – Rekreacyjne „MKS RZGÓW”

#### Inne:

- Koła Gospodyń Wiejskich
- Koło Seniora
- Polsko-Chińska Generalna Izba Gospodarcza Prowincji Guandong
- Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Rzgowie
- Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Rzgowie
- Kółko Rolnicze w Rzgowie
- Kółko Rolnicze w Starowej Górze
- Łódzki Związek Hodowców Bydła